

מסורת הש"ם

(א) [לָקַחַן כֶּסֶף:] (ג) גי' הרמזים והראב"ד ושאר פוסקים איפכא גנון דקיימא ברשות היחיד וקא מתגלגל ואמי מרה"ר לרה"י וע"ש, א [לָקַחַן כֶּסֶף:] (ד) לָקַחַן לָב. [וְכַד:] (ה) [לָקַחַן קִיב. צִימ מַב:] כ"צ קמו: כסות או לדי: (ו) [תוספ' פ"א,] (ז) כ"צ נא, (ח) [פ'י צניח המדרש שהא תמומה של תורה. כ"ה בערוך,] (ט) [לָקַחַן כָּבֵד,]

ⓘ

גליון הש"ם
גמ' לא חיות נבן באורחא. ונחסי דף ג ע"ב:

ⓘ

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה זה אין כי אפי' בתנאי כו'. ג"כ אצל הרי"ף שפי' תנאי דה"ג חסיד ועד"ש:

ⓘ

מוסף רש"י
בעטה מהלכת ברבוצה פטורה. דלא היה לה לרנן צה"ר וכל המשה וכל אשר ושינה זו פטור (לקמן כד:). בתחומא. בתי מדרשות שלהן בנזוף המחוס היו כדי שיוכלו ללא שט שבת מן העירות שספיקו (ורמב"ם ב"ב נא),

ⓘ

רבינו חננאל
ההוא ברחא, פי' איל רייא שיער עזים, דהוא לפתא אפומא דרנא טריך סליק אכל לפתא ותבריה לדנא, חייביה רבא לתוריהו נזק שלם. מאי טעמ', כיון דאדורחא לוכל לפתא אורחי נמי לסרוכי ולמיסך. אמ' אילפא בהמה ברשות הרבים, פשטה צוורה ואכלה מעל גבי חברתה חייבת. מאי טעמ', גבי חברתה כחצר דהנוק דמי. לימא מסייעא ליה כו', ונתתא. אמר ר' הושיעיה בהמה ברשות הרבים הלכה ואכלה פטורה, דאדורחא הוא ושן ברשות הרבים חייבת. עמדה ואכלה, חייבת. ותריצה רבא בקופצת ואוכלת ממקום גבוה שאינו חשוב ברשות הרבים שאינה יכולה לוכל כשהיא מהלכת, וכיון שלא שימרה בעלה וקפצה ואכלה [נחייבת]. אבל אם היה נמוך, אפי' עמדה ואכלה פטורה (ת"ש דהני ר' חיה מחזיר מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ כו'). ודחי' לה ומתריצין לה הכי אימא על מה שבפנים חייבת על מה שבחוץ פטורה. איבעיתויא בפתילה דאספסתא, דנקיין רשות הרבים רשות הרבים ופטורה. ובעיא מה שבפנים רשות הרבים ופטורה. ובעיא

ההוא ברחא. עז: **בזופלם**. שקפצה ואכלה על צוורה שאין דרכה

בכך ותולדה דקין הוא וחייבת חצי נזק קאמר: **גנון דקיימא עמיר ברשות הניזון**. ובהמה ברשות הרבים ומתגלגלת ואמי מרשות היחיד לרשות הרבים: **מאי**. בתי אכילה אזלינן ופטורה או בתי דשקלה ליה אזלינן וחייבת. והוא הדין נמי אי

בהמה ברשות הניזון ועמיר ברשות הרבים וגילגלמו מרשות הרבים לרשות היחיד אי בתי אכילה אזלינן חייבת ואי בתי דשקלה ליה אזלינן פטורה: **משוי**. קס"ד אמתחת מלאה שעורין ואכלה בפנים חייבת: **מאי** לאו. כגון שאכלתו כולו והכי קאמר אכלתו בפנים כגון שגלגלה את כולו בפנים חייבת וגילגלתו לחוץ פטורה אלא**ם** בתי אכילה אזלינן: **אימא אכלה על מה שבחוץ פטורה**. על מה שהיה מונח מתחילה בחוץ פטורה ועל המונח מתחילה בפנים חייבת דבתי דשקלה ליה אזלינן צין היא בפנים צין היא בחוץ: **ואיצעני אימא**. לעולם כדקמני אכלתו בפנים חייבת על כולו אכלתו בחוץ פטורה על כולו ולא תפשוט דגלגול מלתא הוא דכי א"ר חייא צפתילה דאספסתא משוי של שבת שעליו ארוכין ורשאו אחד בפנים ורשאו אחד בחוץ דכיון דהאי רישא כי גריר ליה אזיל אידך בתיא כמאן דמנח כולו בתי דוכתא דמי הלכך אזלינן בתי בהמה כי קמיבעיא לן כגון שעורין דכוליה גרעין קאי בפנים או בחוץ וכי אכלה האי לא אזיל האי בתיא אי לא מתגלגלה ליה: **פתילה**. על שם דלחך הוא קרי ליה פתילה: **אזולשו**. הא דקמני ממנימין צה"ר פטורה אכולהו קאי ואפילו אכסות וכלים דשיניו הוה שהניח כסותו וכליו צה"ר: **וצא אחר ושינה צו**. כגון זו שאכלתו: **צעטה מהלכת צרנולא פטורה**. ואף על גב דצה"ר חייבת הכא פטורה דכל המשנה כגון זו שרצנה צה"ר וצא אחר כו': **מספחי**. עומדין לפוש: **בהמה לאו אורחה**. לרנזין: **דמי עמיר**. שאם אכלה שעורין כדי שיעתמה

אינו משלם לו אלא דמיים שהיה צריך ליתן בקשין ובתנן להאכילה דאמר ליה אי אפשרי להאכילה שעורין אלא קשין ומנן: **דמי שעורין צוול** כפי שהיה צריך ליקח שעורין למאכלה אם היה רוצה להאכילה שעורין ולא יתן לו כשער שבזק דלמא איהו לא מאכיל לה שעורין אלא צוול יתן

דאמרנינן בפרק מי שמת (כ"ג קמז) וכל זוזא חשיב צארצע דנקי דהיינו שני שלשי הדמים: **אע"פ שאינו רגיל** להאכילה שעורין אלא עמיר משלם לו דמי שעורין כפי מה

שאלם כגון שגלגלה את כולו בפנים חייבת דבתי דשקלה ליה אזלינן חייבת ואי בתי דשקלה ליה אזלינן פטורה: **משוי**. קס"ד אמתחת מלאה שעורין ואכלה בפנים חייבת: **מאי** לאו. כגון שאכלתו כולו והכי קאמר אכלתו בפנים כגון שגלגלה את כולו בפנים חייבת וגילגלתו לחוץ פטורה אלא**ם** בתי אכילה אזלינן חייבת ואי בתי דשקלה ליה אזלינן פטורה: **משוי**. קס"ד אמתחת מלאה שעורין ואכלה בפנים חייבת: **מאי** לאו.

ההוא ברחא רחוא ליפתא אפומא דרנא סריך סליק אכלה לליפתא ותבריה לדנא *חייביה רבא אליפתא ואדנא נזק שלם מאי טעמא כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי לסרוכי ולמסלק אמר אילפא ^(א) בהמה ברשות הרבים ופשטה צוורה ואכלה מעל גבי חברתה חייבת מאי טעמא גבי חברתה כחצר הניזון דמי לימא מסייע ליה היתה קופתו מופשלת לאחוריו ופשטה צוורה ואכלה ממנו חייבת כדאמר רבא בקופצת יבא נמי בקופצת והיכא איתמר דרבא אהא דאמר רבי אושעיא בהמה ברשות הרבים הלכה ואכלה פטורה עמדה ואכלה חייבת מאי שנא הלכה דאורחיה הוא עמדה נמי אורחיה הוא אמר רבא יבקופצת בעי ר' זירא מתגלגל ימהו היכי דמי כגון דקיימא ^(א) עמיר ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי מרשות היחיד לרה"ר מאי ת"ש דתני רבי חייא משוי מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ אכלה בפנים חייבת אכלה בחוץ פטורה מאי לאו מתגלגל ואתי לא אימא אכלה על מה שבפנים חייבת על מה שבחוץ פטורה איבעית אימא כי קאמר רבי חייא יבפתילה דאספסתא: אכלה כסות וכו': אהייא אמר רב אכולהו מאי טעמא ^(א) כל המושגה ובא אחר ושינה בו פטור ושמואל אמר ילא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת וכן אמר ריש לקיש אכולהו ואזדא ריש לקיש לטעמיה ^(א) דאמר ריש לקיש שתי פרות ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה רבוצה במהלכת חייבת ורבי יוחנן אמר לא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות כסות וכלים חייבת לימא לית ליה דריש לקיש אפילו בשתי פרות לא לעולם אית ליה כסות עבדי אינשי דמנחי גלימי ומתפחי אבל בהמה לאו אורחה: ואם נהנית משלמת [וכו']:^(א) וכמה רבה אמר דמי עמיר רבא אמר ^(א)דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית יכיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא ^(א)אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל ^(א)לפיכך אכלה חטין או דבר הרע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא ^(א) לא הוית גבן באורחא ^(א)בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתין או דלמא מצי אמר

הא ^(א)דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית יכיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא ^(א)אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל ^(א)לפיכך אכלה חטין או דבר הרע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא ^(א) לא הוית גבן באורחא ^(א)בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתין או דלמא מצי אמר

הא ^(א)דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית יכיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא ^(א)אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל ^(א)לפיכך אכלה חטין או דבר הרע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא ^(א) לא הוית גבן באורחא ^(א)בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתין או דלמא מצי אמר

הא ^(א)דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית יכיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא ^(א)אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל ^(א)לפיכך אכלה חטין או דבר הרע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא ^(א) לא הוית גבן באורחא ^(א)בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתין או דלמא מצי אמר

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

ב.

מתגלגל מהו. פ"ה דמספקא ליה אי בתי אכילה אזלינן ואי בתי דשקלה וקשה דלקמן (דף כא:) גבי כלב שנטל חררה והלך לגדיש פשיטא לן ^(א) דאי אכילה בגדיש דעלמא דפטור ועוד לשון מתגלגל לא משמע דרשות הניזון ומתגלגלי ואמי לרשות הרבים דאי לאו שהבהמה מעכבת צפיה ואכלתן שם היה סופן להניח ברשות הרבים וקמצעיה ליה אי חשיצי כמזנחים ברשות הרבים או לאו וקאמר ת"ש משוי מקצתו בפנים כו' מאי לאו במתגלגל דאורחיה דמילתא כך היא במקצתו מצפנים ומקצתו מצחוץ וקמני אכלה בפנים חייבת אע"פ שקופו להתגלגל בחוץ אם לא שאכלתו ואכלה בחוץ פטורה תנא אגב רישא דמילתא דפשיטא היא אימא על מה שצפנים חייבת פירוש על מה שראוי להיות בפנים שאין סופו להתגלגל בחוץ חייבת ואיצעני אימא צפתילה דאספסתא שעליו ארוכים וסד"א ניזול בתי רוב עלה שצפנים או בחוץ:

ואזדא ריש לקיש לטעמיה. מרייהו לריכי הך דהכא לריכא דלא נימא כסות עבדי אינשי דמנחי גלימא ומתפחי והיה דב' פרות אשמועינן דוקא צעטה רבוצה במהלכת חייבת הא הוזהר פטורה כדדייק לקמן פרק המניח (דף נב:). דאצעי לה לסגויי צאידך גיסא: **זך אין נהנה וזה אין חסר הוא**. אפילו [א] בתי דקיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר הו"מ למיגר דפטור כיון שלא נהנה אע"פ שגרס הפסד למצרו דאפילו גירשו מצירו מציתו ועל דלת צפניו אין זה אלא גרמא צעלמא: **זך נהנה וזה חסר הוא**. דכל זמן שרואין את זה עומד צציתו אין מצקשין ממנו להשכיר: הא

במהלכת חייבת ורבי יוחנן אמר לא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת לימא רבי יוחנן לית ליה דריש לקיש אפילו בשתי פרות לא לעולם אית ליה כסות עבדי אינשי דמנחי גלימי ומתפחי אבל בהמה לאו אורחה: ואם נהנית משלמת [וכו']:^(א) וכמה רבה אמר דמי עמיר רבא אמר ^(א)דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית יכיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא ^(א)אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל ^(א)לפיכך אכלה חטין או דבר הרע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא ^(א) לא הוית גבן באורחא ^(א)בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתין או דלמא מצי אמר

הא ^(א)דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית יכיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא ^(א)אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל ^(א)לפיכך אכלה חטין או דבר רע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא ^(א) לא הוית גבן באורחא ^(א)בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר, פטור. דהא

זה לא נהנה, שכן כל מקום ששוכן אינו נוזן שכר מפני שהוא חשוב פנים ומבקשים הכל לרדו אצלם בלא שכירות, וזה לא חסר שאינה עומדת לשכירות. חצר דקיימי' לאוגורא וגברא דעביד למיגר איבעיא לה.

עין משפט ונר מצוה

לָב א מיי' פ"ג מהלכות מוקי ממון הלכה ח סמך עשין סז טוס"ע ח"מ סי' שלח סעף ה:
לָב ב ג מיי' שם הלכה י ועי' צ"מ שהאריך טוס"ע שם סעף יא:
לָד ד מיי' שם הלכה ד ועיין בהשגות ובמ"מ טוס"ע שם סעף יב:
לָה ה שם ש"ע בהג"ה:
לָו ו מיי' שם הלכה ג טוס"ע שם סעף כ:
לָז ז ח ט מיי' שם הלכה ז ג ז טור ש"ע שם סעף ח:

ⓘ

רבינו חננאל (המשיך)
דרי' וירא לא איצטנטא, ודינה כדון חיקו, ממני'.
אבל כסות או כלים משלם חצי נזק. חלקיו רב ושמואל בסיפא דמתני' דקתני אבל ברשות הרבים פטור. רב אמ', אכולהו, פירות וירקות כסות וכלים כולם דינם שוה, ברשות הרבים פטור. מאי טעמ', כי זה שהניח כליו ונסתור דרך בני אדם להניחם בירכים. באת הבהמה ושינת ואכלתן שלא בדרך הבהמות, פטורה. ושמואל אמ', אין שן ורגל פטורין ברשות הרבי' אלא בפירות וירקות שכן דרכן, אבל אכלה כסות וכלים כקין דיינינן ליה שהוא שינוי וחייב ברשות הרבים. וקיימי' לן בשמואל (א), ולא עוד אלא ר' יוחנן קאי כותיה. ואע"ג דריש לקיש קאי כרב, דבריו דוחין הן, אבל בשתי פרות ברשי' הרבי' אחת רבוצה ואחת מהלכת, ביעטה מהלכת ברבוצה פטורה, רבוצה במהלכת חייבת, קיימי' לן כותיה, דהא ר' יוחנן מודה ליה. ומפרש, כסות וכלים עביד איניש דמנח ברשי' הרבי' ומתפחה, והמניח אין אומ' ששינה, שבגון זה אינו שינה.
המה לא תורחה להרכיב ברשות הרבי'. ורבא נמי, דהוא בתרא, מחייב אפי' בביעוט מהלכת ברבוצה כדבעין למיגר לקמן.
מה שנהנת. וכמה, רבה אמ', דמי עמיר. תניא חטין, ואם שפתי' אומי' אינה משלם אלא דמי עמיר בלבד. רבא אמ', תניא דמי שעורין בזול. תניא כותיה כיצד משלמת מה שנהנת, אכלה קב או קבים אלא אומי' כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל, לפיכך אכלה חטין או דבר רע לה פטור. וירושלמי רב אמ' אכלה שעורין משלם חטין. [ומין התניא] נזכיון דתניא [כתריהו, ורבה רבו שלרבא, קיימי' לן חטין, [ומין התניא] נזכיון דתניא] הא דאמי' ליה רב חסדא לרמי לא הות גבן באורחא כו', דברין פשוטין הן. חצר דלא קיימי' לאוגורא וגברא דלא עביד למיגר, פטור. דהא

^[א] עי' לקמן דף נב. דכתיב רבינו ישע אומרים כיון דרנא בתרא הא לאכמא כוותיה